

International Journal of Languages' Education and Teaching
Volume 5, Issue 3, September 2017, p. 477-501

Received	Reviewed	Published	Doi Number
28.06.2017	18.07.2017	27.09.2017	10.18298/ijlet.1811

**Views of Bilingual 7th Grade Students
on Aquarium Instruction Technique Practices¹**

Mehmet Nuri KARDAŞ² & Abdullah ŞAHİN³ & Erhan GÖRMEZ⁴

ABSTRACT

The objective of the present study is to determine the views of bilingual 7th grade students on the aquarium teaching technique implemented in Turkish verbal communication courses. The study group included 27 students. The study was conducted based on the qualitative research methods. Thus, an information form and semi-structured interview form were designed to obtain the views of the students. Content analysis technique was utilized for the analysis of the data obtained. Study findings demonstrated that the students in study group expressed very positive views on the aquarium applications. Thus, it was determined that 81.81% of the views expressed on aquarium talk-discussion applications, 54% of the views on cooperation in aquarium rings, 71.4% of the views on aquarium talk-discussion topics, 85.07% of the views on the improvement of Turkish verbal skills with aquarium activities were positive. The abovementioned results demonstrated that aquarium was an effective technique for the development of the affective traits of bilingual learners in Turkish verbal communication courses, and it should be utilized.

Key Words: Turkish instruction, bilingual students, aquarium technique, Turkish verbal skills, student views.

**İki dilli 7. Sınıf Öğrencilerinin Akvaryum Öğretim Tekniği
Uygulamalarına İlişkin Görüşleri**

ÖZET

Araştırmanın amacı, iki dilli 7. sınıf öğrencilerinin Türkçe sözlü iletişim derslerinde uygulanan akvaryum öğretim tekniğine ilişkin görüşlerini belirlemektir. Çalışma grubu 27 öğrenciden oluşmaktadır. Çalışma, nitel araştırma yöntemlerine uygun olarak yapılmıştır. Bu nedenle öğrenciler için bilgi formu ve yarı yapılandırılmış görüşme formu hazırlanmıştır. Görüşmeden elde edilen verilerin analizinde içerik analizi tekniği uygulanmıştır. Araştırma bulgularında, çalışma grubu öğrencilerinin akvaryum uygulamalarına ilişkin oldukça yüksek oranlarda olumlu görüş belirttikleri sonucuna ulaşılmıştır. Buna göre; akvaryum konuşma-tartışma uygulamaları ile ilgili belirtilen görüşlerin %81,81'inin; akvaryum çemberlerinde yardımlaşma durumuyla ilgili görüşlerin %54'ünün; akvaryumlarda kullanılan konuşma-tartışma konularıyla ilgili görüşlerin %71,4'ünün; akvaryumlarda yapılan konuşma etkinliklerinin Türkçe konuşma becerilerini geliştirmesi durumuyla ilgili görüşlerin %85,07'sinin olumlu yönde olduğu belirlenmiştir. Bu sonuçlar, iki dilli öğrencilerin Türkçe sözlü iletişim derslerine yönelik duyuşsal özelliklerinin geliştirilmesinde akvaryumun, kullanılması gereken etkili bir teknik olduğunu göstermektedir.

Anahtar Kelimeler: Türkçe Öğretimi, İki Dillilik, Akvaryum Tekniği, Türkçe Konuşma Becerisi, Öğrenci Görüşleri.

¹ Bu makale bir proje yayınıdır. Destekleyen Kuruluş: Van Yüzcüncü Yıl Üniversitesi, BAP Birimi, Proje No: 2015-EF-B232, Proje Adı: Akvaryum Öğretim Metodunun İki Dilli Ortaokul Öğrencilerinin Türkçe Konuşma Becerilerinin Geliştirilmesine Etkisi, 2015, Van.

² Yrd. Doç. Dr., Van Yüzcüncü Yıl Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Türkçe ve Sosyal Bilimler Eğitimi Bölümü Türkçe Eğitimi ABD, mnkardas@yyu.edu.tr Üniversite/Kurum, E-posta.

³ Doç. Dr. Çanakkale 18 Mart Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Türkçe ve Sosyal Bilimler Eğitimi Bölümü Türkçe Eğitimi ABD, abdullahsahin@comu.edu.tr

⁴ Yrd. Doç. Dr. Van Yüzcüncü Yıl Üniversitesi, Türkçe ve Sosyal Bilimler Eğitimi Bölümü, Sosyal Bilimler Eğitimi ABD erhangormez@hotmail.com

1. Giriş

Osmanlı döneminde olduğu gibi Cumhuriyet döneminde de ülkemizde iki dilli bireyler, vatandaş statüsünde yaşamaktadır. Bireylerin iki dilli olma durumu onlara birçok alanda avantaj sağlarken özellikle iletişimde bazı dezavantajlara neden olduğu da söylenebilir.

İki dillik üzerine yapılan birçok tanım ve açıklama bulunmaktadır. Molali (2005:6)'ye göre; "İki dilin alternatif şekilde kullanım pratiğine iki dillilik denir ve bunu uygulayan kişiye de iki dilli denir." Mackey (1970:3) de aynı birey tarafından iki veya daha çok dilin alternatif şekilde kullanımına iki dillilik demektedir. İki dilliliğin tanımlanmasında bir ölçüt olarak Bloomfield, her iki dilin de iyi bir şekilde kullanılabilmesi gerektiğini belirtirken; bunun tersine Haugen, karşı dilde anlamlı ifadeler ortaya koyabilmek noktasında iki dilliliğin başladığını belirtir (Rezzagil, 2010: 22).

Günümüzde benimsenen tanıma göre ise bireyin iki dilli sayılabilmesi için o kişinin günlük yaşantısında kullandığı tüm dillerde aynı düzeyde yetkin olması **gerekmemektedir**. Söz konusu tüm dillerde farklı düzeylerde yeterliliğe sahip olan bireyler günlük yaşamlarında iki dili de kullanıyorlarsa iki dilli sayılırlar (Yılmaz, 2014: 1643).

Bu tanımlara bakıldığında iki dillilik denildiğinde, çocuğun doğumdan itibaren iki dille aynı anda muhatap olması ve her iki dili de kullanması gerektiği anlaşılmaktadır.

Ülkemizde iki dilli bireylerin yaşadığı bir gerçektir. Bilhassa Doğu ve Güneydoğu Anadolu bölgelerinde iki dili bireyler yoğun olarak yaşamaktadır. Büyük çoğunluğu Türkçeyi ikinci dil olarak bilen bu bireylerin, ortak dil Türkçe ile etkili, üst düzey bir iletişim becerisine sahip olamadıkları bilinmektedir. Bu bireylerin büyük çoğunluğunun ana dillerinde (ilk dil) yalnızca sözlü iletişim (dinleme-konuşma) kurabildikleri, okuyup yazamadıkları da dikkat çeken bir durumdur. Bu yönüyle yetersiz bir iletişim becerisine sahip oldukları bilinen bu bireylerin ilköğretimden itibaren etkili bir ortak dil (Türkçe) eğitimi almaları, kendilerini gerçekleştirerek yaşadıkları topluma katkı sunmalarını sağlamak bakımından büyük önem taşımaktadır.

Vatandaşlarımızın önemli bir bölümünü oluşturan bu bireylerin Türkçe etkili iletişim becerisine sahip olmalarını sağlamak Türk Milli Eğitimi'nin amaçları arasında yer almaktadır. Ancak "Her ne kadar ilköğretim müfredatlarında temel dil becerilerinin her birine ayrı ayrı zaman ayrılıyor görünse de aile ortamında temelleri atılan dinleme ve konuşma becerileri, okul ortamında genellikle ihmal edilmektedir" (Şahin ve Aydın, 2009: 454). Bu anlamda; milli eğitimde öğrencilerin severek katıldıkları, eğlenirken Türkçe iletişim becerilerini geliştirdikleri, olumlu tutum besledikleri, öğrenen odaklı öğretim yöntem ve tekniklerinin kullanılmasının bir ihtiyaç olduğu söylenebilir.

Aktif öğrenme, öğrenenler arasında kabul gören yöntemlerdendir. Öğrencilerin olumlu tutum beslediklerinin birçok çalışmayla (Kardaş ve Uca, 2016; Kardaş ve Öztürk 2015; Maden, 2013; Maden, 2011; Maden ve Durukan 2010; Susar Kırmızı, 2008) kanıtlandığı aktif öğrenme tekniklerinin, Türkçe eğitim-öğretim etkinliklerinde kullanılması önemli bir ihtiyacı karşılayacaktır. Nitekim aktif öğrenme uygulamalarının öğrenciler üzerinde birçok açıdan olumlu etkisi olmaktadır.

Aktif öğrenme, öğrencilerin bilgiyi araştırarak ve uygulayarak öğrenmelerini sağlayan, yaparak öğrenme yöntemidir (Aktaş ve Yüksel, 2010). Aktif öğrenmenin iki temel kabulü vardır: 1. Öğrenme, doğal olarak aktif bir uğraştır. 2. Farklı insanlar farklı yollarla öğrenir (McKinney, 2006). Bu

tanımlardan hareketle aktif öğrenme, bireyin kendi gerçeklerini kendi eylemleri ile keşfetmesini, kendisine gerekli olan bilgi ve becerileri yaparak yaşayarak edinmesini ve farklı durumlara uyarlamasını, çözüm üretmesini ve iş birliği yapmak suretiyle iletişim becerilerini geliştirerek tüm yaşam alanında öğrenmesini sağlayan bir öğretim anlayışı olarak açıklanabilir.

Aktif öğrenme anlayışında kullanılan birçok öğretim tekniği bulunmaktadır. Öğrenci merkezli bu tekniklerden biri de akvaryumdur. Akvaryum; öğrencilerin araştırma, inceleme, bilgiye ulaşma, bilgiyi yapılandırma ve sınıf ortamında, topluluk önünde sunma ilkelerine dayanan etkili bir öğretim tekniğidir (Kardaş ve Görmez, 2017; Şahin, Kardaş ve Görmez, 2017:369). Diğer bir deyişle akvaryum, öğrencilerin daha çok sözlü iletişim (dinleme-konuşma-diyalog) becerilerinin geliştirilmesinde kullanılan etkili bir tekniktir.

Öğrencilerin öğrenme etkinliklerine aktif olarak katıldıkları, öğrenci merkezli, yaparak yaşayarak gerçekleşen öğrenmelerin daha etkili ve kalıcı olduğu bilinmektedir (Caine ve Caine, 1991; Ün Açıkgöz,1996). Sauricki (1989) tarafından yapılan araştırmada aktif öğretim ortamında uygulanan konuşma-tartışma ve benzetim etkinliklerinin, öğrencilerin doğrudan öğretim sürecine aktif katılmalarını sağladığı, derse üretkenlik kattığı ve işlenen dersin etkili olduğu yargısına varılmıştır.

Sınıf içi ve sınıf dışı tartışmaları canlandırmak, mümkün olduğu kadar çok sayıda öğrenciyi tartışmaya katmak için kullanılan akvaryumun başlıca uygulama aşamaları şu şekildedir:

- *Sınıfların iç içe iki çember halinde oturulacak şekilde düzenlenmesi (Dış çemberde tartışmaya katılmayan öğrenciler oturur. Tartışmalara müdahale etmez. İç çemberde tartışma konusu hakkında konuşması için söz verilenler oturacaktır.),*
- *Problemin açıklanması, öğrencilere ne yapacaklarının söylenmesi,*
- *Materyallerin hazırlanması,*
- *Öğrencilerin tartışma konularına hazırlanması için çalışılacak kaynakların tanıtılması ve yönlendirilmesi,*
- *Elde edilen bilgi ve belgelerin raporlanması ve tartışma için son hazırlıkların yapılması,*
- *Tartışmaya katılacak ilk öğrencilerin belirlenerek oluşturulan iç çembere oturtulması, dinleyicilere ise dış çemberde yer verilmesi,*
- *İç çemberde, dış çemberden tartışmaya katılacaklar için boş yerlerin bırakılması,*
- *Tartışmanın başlatılması, (gerekliyse, tartışmaların video-kamera çekimleriyle kayıt altına alınarak tartışma sonucunda öğrencilere izletilmesi),*
- *Konuşma kusurlarının belirlenmesi ve öğretmen yönlendirmesiyle bu hataların minimize edilmesi için çalışmaların yapılması,*
- *Amaç kazanımlar çerçevesinde tartışmaların her hafta farklı bir konuyla sürdürülmesi,*
- *Tartışmaların sonuçlanması ve genel değerlendirmenin yapılması,*

- *Başarılı performans göstererek konuşma kusurlarını gideren, etkili ve başarılı konuşma becerisi kazanan öğrencilerin sürpriz ödülle ödüllendirilmesi ve çalışmaların sonlandırılması* (Ün Açıköz, 2006: 129; Maden, 2014: 51, Şahin, Kardeş ve Görmez, 2017:370).

Öğrencilerin akvaryum uygulamalarına yönelik görüşlerini belirlemek, Türkçe öğretiminde bu tekniğin kullanılması için bir referans oluşturması açısından önemlidir. Nitekim öğrencilerin sevmedikleri, sıkıcı buldukları uygulamalardan verim alamadıkları bilinmektedir. Bu çalışmada “İki dilli 7. Sınıf öğrencilerinin Türkçe sözlü iletişim öğrenme alanında uygulanan akvaryum tekniğine ilişkin görüşleri nelerdir?” Sorusuna cevap aranmıştır.

Amaç

Bu çalışmanın amacı iki dilli 7. Sınıf öğrencilerinin Türkçe sözlü iletişim öğrenme alanında uygulanan akvaryum tekniği etkinliklerine ilişkin görüşlerini belirlemektir.

2. Yöntem

Bu çalışma nitel araştırma yöntemine uygun olarak yapılmıştır. Araştırmada iki dilli 7. Sınıf öğrencileriyle yarı yapılandırılmış görüşme gerçekleştirilmiştir. Görüşmede öğrencilere yazılı olarak hazırlanmış açık uçlu sorular yöneltilmiş, öğrencilerden sorulara yazılı olarak cevap vermeleri istenmiştir.

2.1. Çalışma Grubu

Araştırmanın çalışma grubunu 2015-2016 eğitim-öğretim yılında Van'ın Tuşba ilçesinde Milli Eğitime bağlı bir ortaokulun 7. sınıfına devam eden 27 iki dilli öğrenci oluşturmaktadır. İki dilli öğrencilerin tamamı ikinci dil olarak Türkçe bilmektedir. 20 öğrencinin ana dili (ilk dil) Kürtçe, 5 öğrencinin ana dili (ilk dil) Arapça, 2 öğrencinin ana dili ise Zazaca'dır. Çalışma grubunda Ana dili Türkçe olan öğrenci bulunmamaktadır. Öğrencilerin 12'si erkek, 15'i ise kızdır.

2.2. Veri Toplama Aracı

2.2. 1. Yarı Yapılandırılmış Görüşme Formu (YYGF)

Türkçe sözlü iletişim derslerinde uygulanan akvaryum uygulamalarına ilişkin iki dilli öğrencilerin görüşlerini almak için de “Yarı Yapılandırılmış Görüşme Formu (YYGF)” kullanılmıştır.

Taslak formda 10 açık uçlu soru bulunmuştur. Form uzman görüşleri doğrultusunda revize edilerek 5 açık uçlu soru olarak son şeklini almıştır.

Görüşme formunda yer alan açık uçlu sorular şu şekildedir:

1. *“Akvaryumlarda konuşma-tartışma uygulamalarını nasıl buldunuz? Anlatınız.”*
2. *“Akvaryumlarda konuşma-tartışma çalışmalarınızda çemberdeki arkadaşlarınızın size katkısı olduğunu düşünüyor musunuz? Anlatınız.”*
3. *“Akvaryumlarda verilen konuşma-tartışma konuları hakkında ne düşünüyorsunuz? Anlatınız.”*
4. *“Akvaryumlarda konuşma-tartışma, topluluk önünde konuşma isteğinizi artırdı mı? Nasıl?”*

5. “Akvaryumlarda konuşma-tartışma uygulamalarında yaşadığınız problemler nelerdir? Akvaryumların daha zevkli olması için neler önerirsiniz?”

2.3. Akvaryum Tekniği Uygulama Takvimi ve Etkinlikler

2015-2016 öğretim yılı güz döneminde öğrencilerin Türkçe sözlü iletişim öğrenme alanı derslerinde uygulanan akvaryum tekniği etkinliklerine ilişkin bilgiler tablo 1’de verilmiştir.

Tablo 1: Akvaryum tekniği çerçevesinde yapılan uygulamalar

Tema	Hafta-saat	MEB’in Önerdiği Metin	Konuşma-Tartışma Konusu	Konuşma Amaç ve Hedef Kazanımlar	Akvaryum Grupları
Ön test, 6 saat					
SEVGİ	Birinci hafta 4 saat	Nilüfer Prenses	Ailede sevgi mi daha önemli yoksa saygı mı?	<p>1. Konuşma kurallarını uygulama</p> <p>3.Bulunduğu ortama uygun bir konuşma tutumu geliştirir. 4.standart Türkçe ile konuşur.</p> <p>2. Sesini ve beden dilini etkili kullanma</p> <p>1.Konuşurken nefesini ayarlar.2. İşitilebilir bir sesle konuşur.</p> <p>3. Kelimeleri doğru telaffuz eder.</p> <p>9.Dinleyicilerle göz teması kurar.</p> <p>3. Hazırlıklı konuşmalar yapma</p> <p>12. Konuşma yöntem ve tekniklerini kullanır.</p>	<p>Akvaryum Dış Çember: ön dört öğrenci</p> <p>Akvaryum İç Çember: on üç öğrenci</p>
SEVGİ	İkinci hafta 4 saat	Karamelli Akide Şekeri	İnsanın kişilik özelliklerini n gelişiminde aile mi daha önemli yoksa çevre mi?	<p>1. Konuşma kurallarını uygulama</p> <p>10.Konuşmada sebep sonuç ilişkilerini kurar</p> <p>2. Sesini ve beden dilini etkili kullanma</p> <p>1.Konuşurken nefesini ayarlar.</p> <p>2. İşitilebilir bir sesle konuşur.</p> <p>3. Hazırlıklı konuşmalar yapma</p> <p>3. Konuşmasını bir ana fikir etrafında planlar.10.Konuşmasında dikkati dağıtacak ayrıntılara girmekten kaçınır.12. Konuşma yöntem ve tekniklerini kullanır.</p> <p>5. Kendini sözlü olarak ifade etme alışkanlığı kazanma.</p>	<p>Akvaryum Dış Çember: on öğrenci</p> <p>Akvaryum İç Çember: On beş öğrenci</p>

				1. Duygu, düşünce, hayal, izlenim ve deneyimlerini sözlü olarak ifade eder.	
SEVGİ	Üçüncü hafta 4 saat	Eskici	Eskicilik mesleği toplum için gerekli mi yoksa gereksiz mi?	<p>1. Konuşma kurallarını uygulama</p> <p>5. Türkçenin kurallarına uygun cümleler kurar.</p> <p>6. Yabancı dillerden alınmış, henüz dilimize yerleşmemiş kelimelerin yerine Türkçelerini kullanır.</p> <p>10. Konuşmasında sebep sonuç ilişkisi kurar</p> <p>12. Tekrara düşmeden konuşur.</p> <p>3. Hazırlıklı konuşmalar yapma</p> <p>6. Atasözü, deyim ve söz sanatlarını uygun durumlarda kullanarak anlatımını zenginleştirir.</p> <p>12. Konuşma yöntem ve tekniklerini kullanır.</p>	Akvaryum Dış Çember: on altı öğrenci
Atatürk	Dördüncü hafta 4 saat	Atatürk'ün Hayatı	Okuduğum uz kitaplardan öğrendiğimi z bilgiler mi mesleğimiz de daha başarılı olmamızı sağlar yoksa okul arkadaşlarımız ve ailemizden öğrendiğimi z bilgiler mi?	<p>1. Konuşma kurallarını uygulama</p> <p>5. Türkçenin kurallarına uygun cümleler kurar</p> <p>11. Konuşmasında amaç-sonuç ilişkilerini kurar.</p> <p>2. Sesini ve beden dilini etkili kullanma</p> <p>1. Konuşurken nefesini ayarlar.</p> <p>5. Uygun yerlerde vurgu, tonlama ve duraklama yapar.</p> <p>3. Hazırlıklı konuşmalar yapma</p> <p>12. Konuşma yöntem ve tekniklerini kullanır.</p> <p>4. Kendi konuşmasını değerlendirme</p> <p>1. Konuşmasını içerik yönünden değerlendirir. 2. Konuşmasını dil ve anlatım yönünden değerlendirir. 3. Konuşmasını sesini ve beden dilini kullanma yönünden değerlendirir</p>	Akvaryum Dış Çember: on iki öğrenci
Atatürk	Beşinci hafta 2 saat +1.yazılı sınav	Atatürk'ten Anılar Anadolu'nun Sesi	Akvaryum 1) Halk-millet kendi geleceğini kendisi belirlese mi, yoksa devleti yönetenler-	<p>1. Konuşma kurallarını uygulama</p> <p>4. Standart Türkçe ile konuşur.</p> <p>7. Karşısındakinin algılamakta zorluk çekmeyeceği bir hızda ve akıcı biçimde konuşur</p> <p>3. Hazırlıklı konuşmalar yapma</p>	Akvaryum Dış Çember: on yedi öğrenci
					Akvaryum İç Çember: üç öğrenci
					Akvaryum İç Çember:

			devlet büyükleri belirlerse mi daha iyi olur	12. Konuşma yöntem ve tekniklerini kullanır.	5. Kendini sözlü olarak ifade etme alışkanlığı kazanma.	Sekiz öğrenci
				1. Duygu, düşünce, hayal, izlenim ve deneyimlerini sözlü olarak ifade eder.		
Toplum Hayatı	Altıncı hafta 4 saat	Komşuluk	Günlük hayatımızda bizim için komşularımız daha önemli yoksa akrabalarımız mı?	1. Konuşma kurallarını uygulama 1. Konuşmaya uygun ifadelerle başlar. 2. Konuşma sırasında uygun hitap ifadeleri kullanır. 8. Konuşmasında nezaket kurallarına uyar. 2. Sesini ve beden dilini etkili kullanma 5. Uygun yerlerde vurgu, tonlama ve duraklama yapar. 6. Yapmaktan, taklitten ve özentiden uzak bir sesle konuşur. 7. Sözleriyle jest ve mimiklerinin uyumuna dikkat eder. 9. Dinleyicilerle göz teması kurar. 3. Hazırlıklı konuşmalar yapma 12. Konuşma yöntem ve tekniklerini kullanır. 4. Kendi konuşmasını değerlendirme 1. Konuşmasını içerik yönünden değerlendirir. 4. Konuşmasını sesini ve beden dilini kullanma yönünden değerlendirir. 5. Kendini sözlü olarak ifade etme alışkanlığı kazanma. 3. Sorunlarına konuşarak çözüm arar. 4. Yeni öğrendiği kelime, kavram, atasözü ve deyimleri kullanır.	Akvaryum Dış Çember: on üç öğrenci Akvaryum İç Çember: on üç öğrenci	
Toplum Hayatı	Yedinci hafta 4 saat	Dostluğun Değeri	Arkadaşlarımız için her durumda mı fedakârlık yapmalıyız yoksa zor durumda kalmayacağı mız durumlarında	1. Konuşma kurallarını uygulama 1. Konuşmaya uygun ifadelerle başlar. 2. Konuşma sırasında uygun hitap ifadeleri kullanır. 4. Standart Türkçe ile konuşur. 8. Konuşmasında nezaket kurallarına uyar. 10. Konuşmasında sebep-sonuç ilişkisi kurar. 11. Konuşmasında amaç-sonuç ilişkilerini kurar. 3. Hazırlıklı konuşmalar yapma 1. Konuşma konusu hakkında araştırma	Akvaryum Dış Çember: On bir öğrenci Akvaryum İç Çember: On beş	

			mi?	yapar.2.Konuşma metni hazırlar.	öğrenci
				5. Konunun özelliğine uygun düşüncüyü geliştirme yollarını kullanır. 9.Konuşma sırasında sorulan sorulara açık, yeterli ve doğru cevaplar verir.	
				11.Konuşmasını belirlenen sürede ve teşekkür cümleleriyle sonlandırır.	
				12. Konuşma yöntem ve tekniklerini kullanır.	
				5.Kendini sözlü olarak ifade etme	
				alışkanlığı kazanma.	
				2.Anlamadıklarını ve merak ettiklerini sorar.	
Tolum Hayatı	Sekizinci hafta 2 saat + 2.Yazılı sınav	Erzurum' u Böyle Savunduk	Akvaryum 1) Savaş her zaman kötü müdür, yoksa savaşın gerekli, iyi olduğu durumlar var mı ?	1. Konuşma kurallarını uygulama 3.Bulunduğu ortama uygun bir konuşma tutumu geliştirir. 4.standart Türkçe ile konuşur. 5.Türkçenin kurallarına uygun cümleler kurar. 7. Karşısındakinin algılamakta zorluk çekmeyeceği bir hızda ve akıcı biçimde konuşur. 10.Konuşmasında sebep-sonuç ilişkisi kurar. 11.Konuşmasında amaç-sonuç ilişkilerini kurar.	Akvaryum Dış Çember: On yedi öğrenci Akvaryum İç Çember: Yedi öğrenci
Toplum Hayatı	Dokuzuncu hafta 4 saat	İki Kardeş	Kardeşler birlik olurlarsa mı daha başarılı olurlar, yoksa bireysel (aynı ayn) hareket edip	1. Konuşma kurallarını uygulama 3.Bulunduğu ortama uygun bir konuşma tutumu geliştirir 4.standart Türkçe ile konuşur. 3. Hazırlıklı konuşmalar yapma 12. Konuşma yöntem ve tekniklerini	Akvaryum Dış Çember: On altı öğrenci Akvaryum İç Çember:

			yaşarlarsa mı daha başarılı olurlar?	kullanır. 5. Kendini sözlü olarak ifade etme alışkanlığı kazanma.	On öğrenci
				2.Anlamadıklarını ve merak ettiklerini sorar. 3. Sorunlarına konuşarak çözüm arar.	
Kişisel Gelişim	Onuncu hafta, 4 saat	Pulsuz Dilekçe	Anne-babalar çocuklarını yetiştirirken onları serbest mi bırakmalı, yoksa anne-babalar çocuklarını yetiştirirken onları serbest bırakmamalı mı?	3. Hazırlıklı konuşmalar yapma 1. Konuşma konusu hakkında araştırma yapar. 2.Konuşma metni hazırlar. 3. Konuşmasını bir ana fikir etrafında planlar 4.Ana fikri yardımcı fikirle destekler. 8. Konuşma öncesinde konuyla ilgili açıklamalar yapar. 9.Konuşması sırasında sorulan sorulara açık, yeterli, doğru cevaplar verir. 10.Konuşmasında dikkati dağıtacak ayrıntılara girmekten kaçınır. 11.Konuşmasını belirlenen sürede ve teşekkür cümleleriyle sona erdirir.	Akvaryum Dış çember: On beş öğrenci Akvaryum İç Çember: On iki öğrenci
Kişisel Gelişim	On birinci hafta 4 saat	Kırmızı Pabuçlar	Para olmadan da insanlar mutlu olabilirler mi, yoksa mutlu olabilmek için para şart mı?	1. Konuşma kurallarını uygulama 10.Konuşmasında sebep-sonuç ilişkileri kurar. 2.Sesini ve beden dilini etkili kullanma 1.Konuşurken nefesini ayarlar. 2. İhtilebilir bir sesle konuşur.3.Kelimeleri doğru telaffuz eder. 4. Konuşurken gereksiz sesler çıkarmaktan kaçınır.	Akvaryum Dış Çember: Dokuz öğrenci Akvaryum İç Çember: On altı öğrenci

Son test, 6 saat

Tabloda 1’de verilen tartışma konuları, öğrenci seviyeleri göz önünde bulundurularak araştırmacılar tarafından belirlenmiştir. Konu ve metinler Türkçe öğretim programı çerçevesinde hazırlanan Türkçe ders kitaplarından seçilmiştir. Konuşma çemberleri oluşturulurken öğrencilerin konuşmak isteyip istememe durumu dikkate alınmıştır. İlk konuşmak-tartışmak isteyen öğrenciler iç çembere diğerleri dış çembere alınmıştır. İç çemberdeki öğrenciler konuşma-tartışmalarını yaparken dış çemberdekiler izleyici/dinleyici olmuşlardır. İç çember konuşmalarına dâhil olmak isteyen dış çemberdeki öğrenciler

araştırmacının izniyle konuşmaya dâhil edilmişlerdir. İç çember ve dış çember arası geçişler araştırmacının onayı ile gerçekleşmiştir. İç çember konuşmaları tamamlanınca dış çemberde yer alan öğrenciler iç çemberdeki öğrencilerle yer değiştirerek belirlenen konularla ilgili fikirlerini beyan eden konuşma-tartışmalar yapmışlardır.

2.4. Verilerin Analizi

İki dilli öğrencilere uygulanan yarı yapılandırılmış görüşme formundan elde edilen verilerin çözümlenmesinde içerik analizi tekniği kullanılmıştır. İçerik analizi yapılarak öğrencilerin akvaryum uygulamalarına ilişkin yargılarından hareketle tanımlanmamış temalara ulaşılmaya çalışılmıştır. Verilerin çözümlenmesinde; veri özleştirme, sonuç çıkarma, doğrulama gibi nitel veri çözümleme teknikleri kullanılmıştır. Bu çerçevede verileri kodlama, temaları belirleme, alt temaları belirleme, bulguları sunma ve yorumlama aşamaları uygulanmıştır.

Bu süreçte ilk olarak veriler okunarak notlar düşülmüş ve kodlanmıştır. Sonrasında notlardan hareketle kodlanan ifadeler, aslına bağlı kalınarak benzerliklerine göre gruplandırılmıştır (Strauss ve Corbin, 1998). Katılımcılara kodlar verilerek hangi ifadenin hangi katılımcıya ait olduğu belirlenmiştir. Öğrencileri temsil eden kodlar verilmiş, görüşlerinin yer aldığı cümle, varsa anlatım kusuru giderilerek, bu kodlarla verilmiştir. Katılımcının rakamsal kodu ve yargısı/görüşü belirlenmiş ve benzerliklerine göre düzenlenmiştir. Beyan edilen görüşlerden araştırmanın amacına hizmet etmeyenler ayıklanarak çıkarılmıştır. Ardından tablolarda yer vermek üzere görüşler, aslına bağlı kalınarak daha kısa ve özlü ifadelerle yeniden düzenlenmiştir. Temalar ve alt temalar belirlenerek frekans ve yüzdelerle tablolaştırılmıştır. Tablolarda sunulan bulgular yorumlanmış ve katılımcıların ifadelerinden doğrudan alıntılarla desteklenmiştir (Bilgin 2006; Yıldırım ve Şimşek, 2000).

3. Bulgular

Bu bölümde iki dilli öğrencilerin akvaryum uygulamalarına yönelik görüşlerine ilişkin bulgulara yer verilmiştir. Nitel analiz tekniklerinin kullanıldığı bu bölümde bulgular, ana tema ve ana temalara bağlı olarak belirlenen alt temalar şeklinde sunularak yorumlanmıştır. İki dilli öğrencilerin kendilerine yöneltilen sorulara verdikleri cevaplardan hareketle alt temalar oluşturulmuş ve oluşturulan alt temalarda yer verilen görüşlerin frekans ve yüzdeleri hesaplanmıştır. Tema ve alt temalar açıklanıp yorumlanmıştır. Yorumlarda iki dilli öğrencilerin akvaryum uygulamalarına ilişkin görüşlerinden doğrudan alıntılar yapılmıştır. Hangi ifadenin hangi öğrenciye ait olduğunun belirtilmesi işleminde kodlamalardan yararlanılmıştır.

Örnek kodlama;

Erkek Öğrenci 1 (EÖ1), Kız Öğrenci 1 (KÖ1).

Aynı öğrenci akvaryum uygulamalarıyla ilgili aynı soruya birden çok görüş belirtmişse bu görüşler ilgili tabloya ayrı ayrı işlenmiştir. Bu yüzden aynı soruyla ilgili tabloda bir kişiye ait birden çok görüş cümlesine yer verilmiş ve frekans -yüzde değerlerine yansıtılmış olabilir. Olumlu-olumsuz görüşler, eleştiri ve beklenti ifadelerinin toplam frekans değerleri toplanmış ve yüzdeleri belirlenmiştir. Belirlenen frekans ve yüzde değerleri her temanın altında parantez içinde ayrıca verilmiştir. Öğrencilerin görüşleri imla ve noktalama yönünden değişikliğe uğratılmadan aktarılmıştır.

YYGF'deki ilk soruya ilişkin ulaşılan bulgular tablo 2'de sunulmuştur:

Tablo 2. “Akvaryumlarda konuşma-tartışma uygulamalarını nasıl buldunuz? Anlatınız” Sorusunu ilişkin bulgular

Ana tema	Alt tema ve kategoriler	(f)	(%)
Akvaryumlarda konuşma-tartışma uygulamalarını olumlu buldum. %81,81 (f= 27)	Eğlenceliydi, çok mutlu oldum.	8	24.24
	Diğer derslerden farklı ve güzeldi.	5	15.15
	Oyun gibiydi.	4	12.12
	Konuşmalar için prova yaptım.	2	6.060
	Güzel konuşmak için konuma çok çalıştım.	2	6.060
	Ben hep konuşmak istedim.	1	3.030
	Koltuğa oturduğumda heyecanlanıyordum.	1	3.030
	Başlarda korktum ama sonra alıştım.	1	3.030
	Keşke diğer derslerde de konuşsak.	1	3.030
	Arkadaşıma yardım ediyordum.	1	3.030
Akvaryumlarda konuşma-tartışma uygulamalarını olumsuz buldum. %18.18 (f= 6)	Zor ve yorucuydu.	3	9.09
	Aynı anda konuşuluyordu.	3	9.09

Tablo 2'de YYGF'de yer alan “Akvaryumlarda konuşma-tartışma uygulamalarını nasıl buldunuz? Anlatınız.” Sorusuyla ilgili çalışma grubu öğrencileri tarafından 33 farklı değerlendirmenin yapıldığı görülmektedir. Yapılan değerlendirmeler incelendiğinde, öğrenci görüşlerinin %81,81 (f= 27)'nin olumlu yönde olduğu anlaşılmaktadır. Buna göre öğrencilerin akvaryumla öğretimi farklı ve eğlenceli

buldukları, etkinlikler için önceden hazırlık yaptıkları, başlarda topluluk önünde korkup heyecanlansalar da sonradan duruma alıştıkları, konuşma-tartışma çalışmaları sırasında çember arkadaşlarını destekleyerek yardımcı oldukları, konuşmaya alıştıktan sonra hep konuşma isteği duydukları, diğer sınıflardaki arkadaşlarının da bu çalışmalara katılmak istedikleri, diğer derslerde de akvaryum tekniğinin uygulanmasını istedikleri sonucuna ulaşılmıştır.

Öğrencilerin görüşlerinden bazıları şu şekildedir:

“Diğer derslerde her gün öğretmenlerimiz konuşuyorlar, bu derste biz de konuştuk, ders anlattık ilk başlar korktum ama konuşmaya başlayınca artık korkmadım” (KÖ21).

“Bu Türkçe dersinde öğretmenimin verdiği konuda konuşma yapacağım için evde çok çalıştım. Annem bana yardım etti. Sınıfta çalıştığım konuları dairedeki arkadaşlarıma anlattım çok sevindim” (KÖ3).

“Ben yanlış konuşurum arkadaşlarım güler diye konuşma sırası bana geldiğinde heyecanlandım. Ama öğretmen gülmek yanlıştır. Kötüdür dedi. Ondan sonra kimse gülmedi. Ondan sonra ben her gün derste konuşmak için konuma çalıştım. Ben bu dersin konuşma oyunu gibi eğlendirici olduğunu biliyorum” (EÖ5).

“Valla bence güzeldi her şey. Hem sınıfta oyun oynadım hem arkadaşlara konuşma yaptım. Öğretmenin güzel konuşmak için yardım yapması sonucunda güzel konuştum” (KÖ17).

“Keşke bütün dersler böyle olsa ama olmaz ki diğer öğretmenler biz konuşunca hep bağıyor” (EÖ8).

“Ben konuşma oyunu oynayacağız dediğim zaman diğer arkadaşlarım bizim sınıfa gelmek istedi ama öğretmen sınıfımız küçüktür dediği için gelmediler” (EÖ 12).

Tablo 2 incelendiğinde YYGF’deki ilk soruya yönelik aktarılan görüşlerin %18.18 (f= 6)’inin olumsuz yönde olduğu anlaşılmaktadır. Buna göre öğrenciler; konuşma çalışmalarını zor ve yorucu bulduklarını, sınıfta bir konuşma sırası olsa bile aynı anda konuşulduğu için çok gürültü olduğunu belirtmişlerdir. Bu yöndeki görüşlerin bazıları şu şekildedir:

“Her hafta farklı bir konuya çalışmak bana zor geldi.” (KÖ4).

“Ben ödev yapmak sevmiyorum. Öğretmende sürekli konuşma hazırlamak için ödev verdi bu yüzden bence güzel değildi” (EÖ9)

“ Sınıfta konuşma oynamak güzeldi ama ben öğretmen izlerken konuşma yapmak beni korkuttu. Bu yüzden zorlandım.” (KÖ15)

“Çemberdeki her kes birlikte konuştuğunda çok gürültü oluyor. Kimse kimseyi anlamıyor.” (KÖ2)

“Konuşma yaparken çok ses çıkıyordu. Öğretmen sırayla herkes konuşacak dedi ama arkadaşlar uymadı” (KÖ19)

“Herkes kendi sırasını bekleseydi daha güzel olurdu konuşmalar” (EÖ26)

YYGF'deki ilk soruya verilen cevaplar incelendiğinde öğrencilerin oldukça yüksek oranda (%81) olumlu görüş belirttikleri anlaşılmaktadır. Bu bulgu akvaryum öğretim tekniğinin öğrencileri öğrenme eylemine dâhil etmede etkili olduğunu, öğrencilerin akvaryum yöntemini sevdiğini ortaya koymaktadır. Bununla birlikte öğrencilerin %18'inin akvaryum uygulamalarıyla ilgili olumsuz görüş belirttikleri görülmektedir. Olumsuz görüşler incelendiğinde öğrencilerin daha çok, gürültülü konuşma ortamından şikayet ettikleri anlaşılmaktadır. Bu tespit önemlidir. Zira gürültülü ortamda kimin ne konuştuğu, neyi savunduğu sağlıklı bir şekilde anlaşılamaz, sonuç olarak iyi planlama ve yönlendirme yapılmadığında kimsenin kimseyi dinlemediği sağlıklı problemli bir öğrenme ortamıyla karşı karşıya kalma riski vardır.

Akvaryum tekniğinde konuşma yapmak kadar yapılan konuşmaların dinleme kurallarına uyularak dinlenmesinin önemli olduğu öğrencilere anlatılmalı ve öğrenciler bu konuda ikna edilmelidir. Dolayısıyla uygulayıcılar, etkinlikler öncesi konuşma kurallarını öğrencilerle birlikte belirleme yoluna gitmelidir.

YYGF'deki ikinci soruya ilişkin ulaşılan bulgular tablo 3'te sunulmuştur:

Tablo 3. "Akvaryumlarda konuşma çalışmalarınızda çemberdeki arkadaşlarınızın size katkısı olduğunu düşünüyor musunuz? Anlatınız." Sorusuna ilişkin bulgular

Ana tema	Alt tema ve kategoriler	f	%
Akvaryumlarda konuşma çalışmalarınızda çember arkadaşlarınızın bana katkısı oldu. %54 (f= 20)	Arkadaşlarımın yardımı oldu.	5	13.5
	Dersten sonra birlikte çalıştık.	5	13.5
	Anlamadığımız konuları birbirimize soruyorduk.	3	8.1
	Konuşurken desteklediler.	3	8.1
	Beni sessizce dinlediler.	2	5.4
	Konuşmadan sonra alkışladılar.	2	5.4
Akvaryumlarda konuşma çalışmalarınızda çember arkadaşlarınızın bana katkısı olmadı. %46 (f= 16)	Arkadaşlarımın yardımı olmadı.	4	10.8
	Ben konuşurken dinlemediler.	3	8.1
	Çok gürültü yaptılar.	3	8.1
	Yalnız çalışmayı seviyorum.	2	5.4

Arkadaşlarımdan yardım istemedim.	2 5.4
-----------------------------------	-------

Annem yardımcı oldu.	2 5.4
----------------------	-------

Tablo 3'te YYG' de yer alan "Akvaryumlarda konuşma çalışmalarınızda çember arkadaşlarınızın size katkısı olduğunu düşünüyor musunuz? Anlatınız." Sorusuyla ilgili, çalışma grubu öğrencileri tarafından 36 farklı değerlendirmenin yapıldığı görülmektedir. Yapılan değerlendirmeler incelendiğinde, öğrenci görüşlerinin %54 (f= 20)'ünün olumlu yönde olduğu anlaşılmaktadır. Buna göre öğrenciler, akvaryumlarda çalışırken çember arkadaşlarının kendilerine yardımcı olduklarını, derslerden sonra birlikte çalışarak anlaşılmayan konuları birbirlerine sorduklarını, konuşma sırası kendilerine geldiğinde arkadaşlarının sessizce dinleyerek ve alkışlayarak desteklerini ifade etmişlerdir.

Öğrencilerin görüşlerinden bazıları şu şekildedir:

"Annemden izin alarak Kübra arkadaşım ile çalışmak için onun evine gittim. Birlikte kendi konuşmamıza çalıştık" (KÖ1)

"Telefonda konuşma konumuyla ilgili sınıfta yapacaklarımı en samimi arkadaşıma anlattığım zaman o da ben de senin gibi yapcam diyordu bende mutlu oluyordum" (EÖ8)

"Konuşma sırası bana geldiğinde arkadaşlarım gürültü yapmadılar, bende konumu hazırladığım kağıttan güzelce konuştum" (KÖ19)

"Konuşmamı yaptıktan sonra arkadaşlarım beni alkışladılar çok evindim, anneme anlattığımda annem de aferin dedi" (KÖ24)

"Birlikte konumuza çalıştığımız zaman daha iyi öğreniyordum" (EÖ11)

Tablo 3 incelendiğinde YYG'deki ikinci soruya yönelik aktarılan görüşlerin %46 (f= 16)'sının olumsuz yönde olduğu anlaşılmaktadır. Buna göre bazı öğrenciler; konuşma çalışmaları sırasında arkadaşlarının pek yardımlarının olmadığını, gürültü yaparak kendilerini yeterince dinlemediklerini, yalnız çalışmayı sevdiğileri için yardım almadıklarını, annelerinin zaman zaman kendilerine destek olduğunu belirtmişlerdir. Bu yöndeki görüşlerin bazıları şu şekildedir:

"Arkadaşlarım hiç yardım etmediler. Çünkü onların da ödevleri vardı" (KÖ27).

"Ben konuşurken arkadaşlarım kendi konuşma kağıtlarını birbirine gösterdi beni dinlemediler hiç" (EÖ16)

"Ben yalnız başıma çalıştığım zaman daha iyi oluyor. Arkadaşlar geldiğinde telefonda oyun oynuyoruz" (KÖ15)

"Çemberdeki arkadaşlarım çok konuştukları için gürültü oldu" (KÖ2)

"Annem bana istediğim zaman yardım etti. Arkadaşlarım uzakta oturdukları için yardım etmediler" (KÖ19)

“Ben konuşurken arkadaşlarımda kendi aralarında konuştular o yüzden sesim çok çıkmadı” (EÖ26)

YYGF’deki ikinci soruya verilen cevaplar incelendiğinde öğrencilerin yüksek oranda (%54) olumlu görüş belirttikleri anlaşılmaktadır. Bu bulgu, akvaryum etkinliklerinin öğrencilerin birbirlerini desteklemelerine katkı sağladığını göstermektedir. Öte taraftan öğrencilerin görüşlerinin %46’sının akvaryum uygulamalarıyla ilgili olumsuz yönde olduğu görülmektedir. Olumsuz görüşler incelendiğinde, öğrencilerin birbirlerini pek dinlemedikleri, bu yüzden de sınıfta gürültü olduğu anlaşılmaktadır. Bu durumun öğrencilerin birlikte çalışmayı sevmelerini ve yardımlaşmalarını önlediğini göstermektedir.

Olumsuz görüş oranının %46 gibi yüksek seviyede olmasının, öğretmenin öğrenciler arasında iş bölümü yapmamasından ileri geldiği söylenebilir. Ancak sınıf ortamında öğrencilerin birbirlerini yeterince dinlememeleri önemli bir sorundur. Bu sorunun yaşanmaması için uygulayıcıların ödül-ödül uygulamasına başvurması etkili olabilir. Başarılı bir konuşmacı olabilmek için öncelikle başarılı bir dinleyici olmak gerektiği konusunun öğrencilere iyice anlatılması gerekmektedir. Uygulama öncesi bu yönde bir farkındalık programının uygulanması, konuşmalar sırasında yaşanan bu sorunların bertaraf edilmesinde etkili olabilir.

YYGF’deki üçüncü soruya ilişkin ulaşılan bulgular tablo 4’te sunulmuştur:

Tablo 4. “Akvaryumlarda verilen konuşma-tartışma konuları hakkında ne düşünüyorsunuz? Anlatınız.” Sorusunu ilişkin bulgular

Ana tema	Alt tema ve kategoriler	f	%
Akvaryumlarda verilen konuşma-tartışma konularını olumlu buluyorum.	Konular hakkında bilgimiz vardı.	6	14.28
	6. Sınıf ders kitabındaki konulardandı.	6	14.28
	Konuşma konuları kolaydı.	4	9.52
	Konular ilginçti.	4	9.52
	Konular güzeldi.	3	7.14
	Konular hakkında kitaplarda bilgi vardı.	3	7.14
	Herkes konuşmak istediği konuyu seçti.	2	4.76
	Seviyemize uygundu.	2	4.76
Akvaryumlarda verilen konuşma-	Konular hakkında yeterli bilgim yoktu.	3	7.14

tartışma konuları olumsuz buluyorum. %28.56 (f=12)	Konuşma konuları ağırdı.	3	7.14
	Daha eğlenceli konular olsaydı daha güzel olurdu.	2	4.76
	Çok fazla seçenek yoktu.	2	4.76
	İki konu vardı her hafta, birini seçmek zorundaydık.	2	4.76

Tablo 4'te YYGF'de yer alan "Akvaryumlarda verilen konuşma-tartışma konuları hakkında ne düşünüyorsunuz? Anlatınız." Sorusuyla ilgili, çalışma grubu öğrencileri tarafından 42 farklı değerlendirmenin yapıldığı görülmektedir. Yapılan değerlendirmeler incelendiğinde, öğrenci görüşlerinin %71.4 (f= 30)'ünün olumlu yönde olduğu anlaşılmaktadır. Buna göre öğrencilere akvaryumlarda, hakkında konuşmaları için verilen konuları olumlu buldukları söylenebilir. İki dilli öğrenciler; konuşma konularını daha önce derste işlediklerini bu nedenle konuları kolay bulduklarını, konuları ilgi çekici ve güzel bulduklarını, 6. Sınıf ders kitabında konularla ilgili metinler olduğu için çalışırken zorlanmadıklarını, konuların seviyelerine uygun olduğunu aktarmışlardır.

Öğrencilerin görüşlerinden bazıları şu şekildedir:

"Öğretmenin seçtiği konuları geçen yıl Türkçe dersinde öğretmenimiz bize anlatmıştı. Bu yüzden konulara çalışırken fazla zorlanmadım." (EÖ3)

"Konuşma konularımızı biz seçtiğimiz için kolay oldu. Birde konular zor değildi."(EÖ6)

"Öğretmen haftada iki konu getirdi. Konular birbirine benziyordu ve ilginçti. (KÖ10)

"seçtiğim konular benim kolay bulacağım konulardı. Birde benim konum genelde güzeldi. (KÖ1)

"Öğretmenimiz daha önceki derslerde işlediği konulardan belirledi. Çemberde konuşurken fazla zorlanmadım" (KÖ24).

Tablo 4 incelendiğinde YYGF'deki üçüncü soruya ilişkin görüşlerin %28 (f= 12)'inin olumsuz yönde olduğu anlaşılmaktadır. Buna göre olumsuz görüş bildiren öğrenciler; konuşma konuları hakkında önceden bilgilerinin olmadığını bu yüzden konuların kendilerine ağır geldiğini, alternatif konular olmadığı için de verilen konuları almak zorunda kaldıklarını, konular ilginç olmadığı için isteyerek çalışmadıklarını vb. belirtmişlerdir.

Bu yöndeki görüşlerin bazıları şu şekildedir:

"Konular bana zor geldi. Daha önce bu konuların çoğu hakkında bilgim yoktu. O yüzden çalışırken zorlandım. Annem babam yardım ettiler ama yine de keşke daha farklı konular olsaydı" (KÖ27).

"Konular fazla değildi. İki konudan birini seçmek zorunda olduk"(EÖ14)

“Daha eğlenceli konular olsaydı daha güzel olurdu. Mesela herkes istediği konuya çalışsaydı daha güzel konuşurdu ” (KÖ15)

YYGF’deki üçüncü soruya verilen cevaplar incelendiğinde, öğrencilerin yüksek oranda (%71) olumlu görüş belirttikleri anlaşılmaktadır. Konuşma konularıyla ilgili görüşlerin dile getirildiği bu soruya verilen cevaplardan; belirlenen konuşma konularının genel olarak öğrenci seviyesine uygun, daha önce bilgi sahibi oldukları konular olduğu anlaşılmaktadır. Öğrencinin üzerinde söz söyleyebileceği, tartışabileceği konular üzerinden akvaryum uygulamalarının planlanmış olması çalışmanın olumlu yönlerindedir. Nitekim öğrencinin başarılı konuşmalar yaparak öz güven kazanmasında; hakim olduğu, iyi bildiği konu üzerinde konuşma yapmış olmasının oldukça önemli bir etkisi vardır. Öte yandan öğrenci görüşlerinin %28’inin akvaryum uygulamalarında belirlenen konuşma konularıyla ilgili olumsuz yönde olduğu görülmektedir. Olumsuz görüşler incelendiğinde, öğrencilerin daha çok konu çeşitliliğinin sınırlılığında ve konuların seviyelerine uygun olmadığından şikâyet ettikleri anlaşılmaktadır.

Öğretmen her ne kadar 6. sınıf müfredatında yer alan metinlerden hareketle konuları belirlemiş olsa da öğrencilerin görüşlerini de alarak konuları belirleme yoluna gitmiş olsaydı daha olumlu sonuçlar alınabilirdi. Bu durumda da öğrencilerce çok fazla konu önerileceğinden en çok tercih edilen konular arasından seçim yapılabilirdi.

YYGF’deki dördüncü soruya ilişkin ulaşılan bulgular tablo 5’te sunulmuştur:

Tablo 5. “Akvaryumlarda konuşma-tartışma, topluluk önünde konuşma isteğinizi artırdı mı? Nasıl?” Sorusuna ilişkin bulgular

Ana tema	Alt temalar ve kategoriler	f	%
Akvaryumlarda konuşmak, tartışmak, topluluk önünde konuşma isteğimi artırdı. %85.07 (f=47)	Daha çok konuşmak istedim.	9	16.29
	Heyecanlıydı.	7	12.67
	Kamera olduğu için başlarda korkuyordum.	7	12.67
	Diğer derslerde de konuşmak istiyorum.	6	10.86
	Konuşurken arkadaşlarım artık bana gülmüyor.	4	7.24
	Konuşma yapmak güzeldi.	4	7.24
	Konuşmam kamera ile kayıt edildiği için kendimi ünlü biri sandım.	3	5.43
Keşke daha önce de konuşsaydım.	3	5.43	

	Eğlenceliydi.	2	3.62
	Sınıfta korkmadan konuşuyorum.	2	3.62
Akvaryumlarda konuşmak-tartışma, topluluk önünde konuşma isteğini artırmadı.	Bende bir fark olmadı.	2	3.62
%14.48	Sınıfta kamera olduğu için konuşmak istemiyordum.	2	3.62
(f=8)	İyi çalışmadım o yüzden fazla konuşmadım.	2	3.62
	Konuşmayı sevmiyorum.	2	3.62

Tablo 5'te YYG' de yer alan "Akvaryumlarda konuşmak-tartışmak, topluluk önünde konuşma isteğini artırdı mı? Nasıl?" sorusuyla ilgili çalışma grubu öğrencileri tarafından 47 farklı değerlendirmenin yapıldığı görülmektedir. Yapılan değerlendirmeler incelendiğinde, öğrenci görüşlerinin %85.07 (f=47)'sinin olumlu yönde olduğu anlaşılmaktadır.

Buna göre öğrenciler; heyecanlı buldukları için daha çok konuşmak istediklerini, konuşmaların kamerayla kayıt edilmesinin kendilerini değerli hissetmelerini sağladığını, topluluk önünde konuşma yapmaya alıştıklarını ve diğer derslerde de konuşmak istediklerini, konuşma çalışmalarını eğlenceli ve güzel bulduklarını, daha önce konuşmadıkları için pişmanlık duyduklarını, daha güzel konuştukları için arkadaşlarının kendilerine gülmediğini vb. ifade etmişlerdir.

Öğrencilerin görüşlerinden bazıları şu şekildedir:

"Konuşmaya alıştıktan sonra sürekli konuşmak istedim. Ama öğretmen sırayla herkesin konuşmasını istediği için sıram gelince konuşuyordum" (EÖ23).

"Sınıfta kamera vardı. O yüzden daha güzel konuşmak için çok çalıştım. Ara sıra aynanın karşısında konuşma yaptım." (KÖ3).

"Yemin kamera olduğu için ilk başlarda korktum. Öğretmenimiz kimseye izletmeyeceğini söyleyince artık korkmadım." (EÖ20)

"Valla kamera olduğu için konuşma yaparken kendimi meşhur gibi sandım" (KÖ21)

"Daha önce sürekli öğretmen konuşurdu, keşke daha önce biz de konuşsaydık" (EÖ18)

"Konuşma oyunları çok güzeldi" (KÖ6)

"Güzel konuştuğum için artık arkadaşlarım fazla gülmüyorlar" (KÖ27)

Tablo 5 incelendiğinde YYG'deki dördüncü soruya yönelik aktarılan görüşlerin %14.48 (f= 8)'inin olumsuz yönde olduğu anlaşılmaktadır. Buna göre öğrenciler; konuşma yapma isteklerinde bir

değişiklik olmadığını, sınıfta kamera olduğu için kendilerini rahat hissetmediklerini vb. aktarmışlardır. Bu yöndeki görüşlerin bazıları şu şekildedir:

“Ben zaten herkes varken konuşmak istemiyorum. Sınıfta konuşmak istemiyorum” (EÖ26).

“Konuşma yapmak konusunda bende bir fark olmadı” (KÖ15)

“Kameradan korktum o yüzden kamera olmasaydı belki daha güzel konuşurdum” (EÖ18)

“İyi çalışsaydım belki iyi konuşurdum, iyi çalışmadığım için konuşmak isteğim gelmedi” (EÖ26)

YYGF’deki dördüncü soruya öğrencilerin verdikleri cevaplar incelendiğinde öğrencilerin oldukça yüksek oranda (%85.07) olumlu görüş belirttikleri anlaşılmaktadır. Bu bulgu akvaryum öğretim tekniğinin öğrencilerin sınıfta, grup önünde Türkçe konuşma kaygılarını gidererek konuşma isteklerini artırdığını göstermektedir. Öğrencilerin diğer derslerde de başarılı olmalarında önemli etkenlerden biri, kendilerine olan güven duygularının istedik seviyede geliştirilmesi ve Türkçe ile kendilerini sıkılmadan, korkmadan ifade etmeleridir. Akvaryumla öğretim, bir yandan öğrencilerin iletişim kurma becerilerini geliştirirken bir yandan da kendilerini doğru ifade ederek sosyalleşmelerini sağlamaktadır. Bu yönüyle aktif öğrenme uygulamalarından olan akvaryuma, iletişim derslerinde daha fazla yer vermek yerinde olacaktır.

Öğrenci görüşlerinin %14.48’i akvaryum uygulamalarının konuşma beceri ve isteklerini artırmadığı yönündedir. Olumsuz görüşler incelendiğinde, problemin tamamen akvaryum uygulamalarından ileri gelmediği, daha çok öğrencilerin hazırbulunuşluk durumlarıyla ilgili olduğu anlaşılmaktadır. Konuşmayı sevmemek, iyi çalışmadığı için konuşmak istememek, ilgi duymamak... öğrencinin hazırbulunuşluk ve duyuşsal durumuyla ilgili hususlardır.

YYGF’deki beşinci soruya ilişkin ulaşılan bulgular tablo 6’da sunulmuştur:

Tablo 6. “Akvaryumlarda konuşma-tartışma uygulamalarında yaşadığınız problemler nelerdir? Akvaryumların daha zevkli olması için neler önerirsiniz?” Sorusuna ilişkin bulgular

Ana tema	Alt temalar ve kategoriler	f	%
Akvaryumlarda yaşanan problemler %46.37 (f=20)	Arkadaşlar arasında yardımlaşma yoktu.	4	9.28
	Konular seviyeye uygun değildi.	3	6.96
	Zordu.	3	6.96
	Konuşmalar sırasında gürültü oluyordu.	2	4.64
	Kamera olması konuşmayı olumsuz etkiledi.	2	4.64
	Konuşmayı sevmeyenler konuşmaya	2	4.64

	zorlanıyordu.		
	Konuşma konusunu biz seçmedik.	2	4.64
	Konular ilginç değildi.	2	4.64
	Konuşma konuları seçilirken öğrenci görüşleri alınabilir.	3	6.96
Akvaryumlarda yaşanan problemlere çözüm önerileri	Konuşmalar sırasında gürültüyü engellemek için öğretmen kural koyabilir.	3	6.96
%53.36 (f=23)	Her uygulama yerine bazı uygulamalarda kamera kullanılabilir.	3	6.96
	Konuşma yapmak için öğrenciler zorlanmamalı.	2	4.64
	Konuşma konuları güncel ve ilgi çekici konulardan seçilebilir.	2	4.64
	Daha geniş bir sınıfta konuşmalar yapılabilir.	2	4.64
	Yapılan konuşmalarla ilgili daha çok dönüt verilebilir.	2	4.64
	Görev dağılımı yapılabilir.	2	4.64
	Örnek konuşmalar izletilebilir.	2	4.64
	İyi konuşan arkadaşlar övülebilir.	2	4.64

Tablo 6'da YYGF'de yer alan "Akvaryumlarda konuşma-tartışma uygulamalarında yaşadığınız problemler nelerdir? Akvaryumların daha zekli olması için neler önerirsiniz? Sorusuyla ilgili çalışma grubu öğrencileri tarafından ifade edilen 43 tespit ve önerinin yer aldığı görülmektedir. Öğrenciler tarafından gözlemlenen problemlerle ilgili tespitler şu şekilde özetlenebilir:

1. Konuşmalar yapılırken ve konulara çalışılırken aynı çemberdeki öğrenciler arasında yeterli seviyede yardımlaşma yapılmadı.
2. Konuşma konuları öğrencilerin seviyelerine uygun değildi. Bu yüzden çalışırken ve konuşurken bazı öğrenciler çok zorlandı.

3. Konuşmalar sırasında öğrenciler birbirlerini dinlemek yerine kendi konuşmaları ile ilgili yakın arkadaşlarıyla konuştular. Bu yüzden çok fazla gürültü oldu.
4. Bazı öğrenciler kamerayla kayıt yapıldığını görünce rahat olamadılar.
5. Konuşmayı sevmeyen bazı öğrenciler konuşmaya zorlandıkları için kendilerini iyi hissetmediler.
6. Konuşma konularını kendileri belirlemedikleri için iyi çalışmadılar.
7. Konular sınırlı ve ilgi çekici değildi.
8. Konular seviyeye uygun değildi.

Tespitlere yönelik öğrenci önerileri;

1. Konuşma konuları belirlenirken öğrenci görüşleri de alınabilir.
2. Sınıfta oluşan gürültüyü önlemek için konuşma kuralları oluşturulabilir.
3. Kamera kayıtlarının her uygulama yerine bazı uygulamalarda yapılması öğrencilerinin kendilerini rahat ifade etmeleri bakımından önemlidir.
4. Konuşmayı sevmeyen öğrenciler konuşmak zorunda bırakılmamalı.
5. Güncel ve ilgi çekici olaylardan konuşma konuları seçilmeli.
6. Akvaryum uygulamaları daha geniş sınıflarda yapılırsa daha iyi sonuçlar alınabilir.
7. Her konuşmadan sonra kayıtlardan öğrencilere konuşmaları ile ilgili dönüt verilebilir.
8. Görev ve sorumluluk dağılımı daha iyi yapılabilir.
9. İyi konuşmacıların konuşmaları izletilebilir.
10. İyi konuşan-tartışan öğrenciler duyurularak övülebilir, ödüllendirilebilir.

Araştırmacı tarafından öğrencilerin tespit ve önerilerinden hareketle yukarıdaki maddeler oluşturulmuştur. Benzer araştırmalarda yaşanabilecek problemleri önlemek ve mümkün olduğunca çok sayıda öğrenciye hitap eden başarılı etkinlikler düzenleyebilmek için öğrenci görüş ve önerileri önemli ve değerlidir. Bu bakımdan uygulayıcıların öğrenci görüşlerini dikkate alarak etkinlikleri planlamaları gerekmektedir.

Sonuç olarak, "Akvaryumlarda konuşma-tartışma uygulamalarını nasıl buldunuz?" sorusuna çalışma grubu öğrencilerinin %81,81 oranında olumlu görüş belirttikleri sonucuna ulaşılmıştır. Bu sonuç, öğrencilerin büyük çoğunluğunun akvaryum uygulamalarını beğendikleri, Türkçe konuşma becerilerinin geliştirilmesine önemli katkı sunduğu şeklinde yorumlanabilir.

"Akvaryumlarda konuşma çalışmalarınızda çember arkadaşlarınızın size katkısı olduğunu düşünüyor musunuz?" sorusuna çalışma grubu öğrencilerinin %54 oranında olumlu görüş belirttikleri sonucuna ulaşılmıştır. Bu sonuçtan, istenen düzeyde olmasa da akvaryum çalışmalarında grup arkadaşlarının birbirlerini destekledikleri, yardımlaştıkları anlaşılmaktadır.

"Akvaryumlarda verilen konuşma-tartışma konuları hakkında ne düşünüyorsunuz?" sorusuna çalışma grubu öğrencilerinin %71.4 oranında olumlu yönde görüş belirttikleri sonucuna ulaşılmıştır. Bu sonuç, konuşma konuları belirlenirken titiz çalışıldığını, öğrencilerin ön bilgilerini harekete geçirecek metinlerden hareketle tartışma konularının oluşturulduğunu göstermektedir.

"Akvaryumlarda konuşmak-tartışmak, topluluk önünde konuşma isteğinizi artırdı mı?" sorusuna çalışma grubu öğrencilerinin %85.07 oranında olumlu yönde görüş belirttikleri anlaşılmıştır. Bu sonuç, akvaryumla öğretim yönteminin öğrencilerin Türkçe konuşma becerilerini önemli ölçüde geliştirdiğini göstermesi açısından önemlidir. Nitekim akvaryumla öğretim çalışmalarında en önemli amaçlardan biri, öğrencilerin Türkçe konuşma becerilerini geliştirerek sosyalleşmelerine katkı sunmaktır.

4. Sonuç ve Tartışma

Çalışma gurubunda yer alan öğrencilerin akvaryum uygulamalarına ilişkin görüşleriyle ilgili ulaşılan sonuçlar şu şekilde özetlenebilir:

- İki dilli 7. Sınıf öğrencilerinin akvaryum uygulamalarına yönelik %81,81 oranında olumlu görüş belirttikleri sonucuna ulaşılmıştır. Bu sonuç öğrencilerin büyük çoğunluğunun akvaryum uygulamalarını beğendiği ve uygulamaların Türkçe sözlü iletişim becerilerinin geliştirilmesine önemli katkı sunduğu şeklinde yorumlanabilir. Ayrıca öğrencilerin %54'ünün akvaryum uygulamalarında yardımlaştıkları yönünde olumlu görüş belirttikleri sonucuna ulaşılmıştır. Bu sonuç, istendik düzeyde olmasa da akvaryum çalışmalarında aynı çemberde yer alan öğrencilerin birbirlerini desteklediklerini göstermesi bakımından önemlidir. Çalışmada kullanılan konuşma-tartışma konularıyla ilgili, öğrencilerin %71.4 oranında olumlu görüş belirttikleri sonucuna ulaşılmıştır. Öğrencilerin ayrıca, akvaryum tekniğinin konuşma becerilerini geliştirdiği yönünde oldukça yüksek oran(%85.07)'da görüş belirttikleri sonucuna ulaşılmıştır.

Alan yazın incelendiğinde öğrencilerin iletişim becerileri üzerine aktif öğrenme tekniklerinin kullanıldığı birçok çalışmanın olduğu anlaşılmaktadır:

Kardaş ve Öztürk (2015) yaptıkları bir meta-analiz çalışmasında 2000-2014 yılları arasında Türkiye'de aktif öğrenme teknikleri kullanılarak yapılan çalışmaların öğrencilerin Türkçe öğrenimindeki tutum ve uygulamalara yönelik görüşleriyle ilişkisini belirlemeye çalışmışlardır. İncelenen çalışmaların %92.16'sında öğrencilerin aktif öğrenme tekniklerinin kullanıldığı derslere yönelik olumlu tutum geliştirdikleri, yine çalışmaların %82.46'sında öğrencilerin aktif öğrenme uygulamalarını beğendiklerini ifade ettikleri belirlenmiştir. Meta-analiz çalışmasında ulaşılan sonuçlar akvaryum tekniğinin uygulandığı bu çalışmanın sonuçlarını destekler niteliktedir.

Türkçe iletişim becerileri üzerinde aktif öğrenme tekniklerinin etkililiğinin araştırıldığı aşağıdaki çalışmalar da çalışmamızın sonuçlarını desteklemektedir: Maden ve Durukan (2010) yaptıkları

araştırmada aktif öğrenme tekniklerinden istasyonlarda öğrenmenin öğrencilerin Türkçe dersine yönelik olumlu tutum geliştirmelerinde geleneksel yönteme nazaran daha başarılı sonuçlar verdiğini tespit etmişlerdir. Demirörs (2007), Morgil, Yılmaz ve Yörük (2002)'ün çalışmalarında da aktif öğrenme uygulamalarıyla ilgili benzer sonuçlar elde edilmiştir.

Kalem ve Fer (2003) yaptıkları bir araştırmada, aktif öğrenme modeliyle oluşturulan öğrenme ortamının öğrenme, öğretme ve iletişim süreci boyutları yönünden öğrenciler üzerinde olumlu etkisinin olduğunu belirlemişlerdir. Maden (2011) de yaptığı bir başka araştırmada aktif öğrenme tekniklerinden rol kartlarının öğrencilerin konuşma becerilerine ve derse yönelik tutumlarına etkisini incelemiştir. Araştırma sonucunda rol kartlarıyla öğretimin geleneksel öğretime kıyasla daha başarılı sonuçlar verdiği belirlenmiştir.

İki dilli öğrencilerle yapılan çalışma süresince ulaşılan sonuçlardan hareketle; öğrencilerin akvaryum tekniği uygulamaları ile derste daha aktif oldukları, tartışma konularını daha iyi kavrayarak görüş geliştirdikleri, birbirleriyle ve öğretmenle daha rahat iletişim kurdukları, öğretmen-öğrenci, öğrenci-öğrenci arasında kurulan sağlıklı iletişimin paylaşım ve etkileşimi geliştirdiği gözlemlenmiştir. Bu anlamda akvaryumun öğrencilerin başta Türkçe konuşma becerilerinin geliştirilmesi olmak üzere diğer iletişim becerilerinin geliştirilmesinde de kullanılması gereken etkili bir yöntem olduğu söylenebilir.

Akvaryumla öğretimin yapıldığı çalışma grubu öğrencilerinin benzer çalışmalarla ilgili önerilerinin, yapılacak çalışmalardan olumlu sonuçlar alabilmek adına dikkate alınması gerekmektedir.

- Konuşma konuları belirlenirken öğrenci görüşleri alınabilir.
- Sınıfta oluşan gürültüyü önlemek için konuşma kuralları oluşturulabilir.
- Kamera kayıtlarının her uygulama yerine bazı uygulamalarda yapılması öğrencilerinin kendilerini rahat ifade etmeleri bakımından önemlidir.
- Konuşmayı sevmeyen öğrenciler konuşmak zorunda bırakılmamalı.
- Güncel ve ilgi çekici olaylardan konuşma konuları seçilmeli.
- Akvaryum uygulamaları daha geniş sınıflarda yapılsa daha iyi sonuçlar alınabilir.
- Her konuşmadan sonra kayıtlardan öğrencilere konuşmaları ile ilgili dönüt verilebilir.
- Görev ve sorumluluk dağılımı daha iyi yapılabilir.
- İyi konuşan-tartışan öğrenciler duyurularak övülebilir, ödüllendirilebilir.

Kaynakça

- Aktaş, M. ve Yüksel, T. (2010). 6. sınıfta kümeler alt öğrenme alanının öğretiminde aktif öğrenme yönteminin öğrenci başarısına etkisi. *e-Journal of New World Sciences Academy*, 5(4), 1439-1468.
- Bilgin, N. (2006). *Sosyal bilimlerde içerik analizi*. Siyasal Kitabevi, Ankara.
- Caine R.N. ve Caine, G. (1991). *Making connections: Teaching and the human brain*. USA:ASCD yayını.
- Demirörs, F. (2007). *Lise I. sınıf öğrencileri için ohm yasası konusunda öğrenme istasyonlarının geliştirilmesi ve uygulanması*. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Hacettepe Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, Ankara.

- Kalem, S. ve Fer, S.(2003). Aktif öğrenme modeliyle oluşturulan öğrenme ortamının öğrenme, öğretme ve iletişim sürecine etkisi. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Bilimleri (Educational Sciences Theory & Practise)*, 3 (2), 433-461
- Kardaş, M.N. ve Görmez, E. (2017). The effect of aquarium method on the bilingual learners' Turkish speech anxiety. *Iğdır Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi Sayı: 12, Sayfa:1-30*
- Kardaş, M.N. ve Uca, N. (2016). Aktif öğrenme yönteminin kullanıldığı çalışmaların öğrenci başarısı, tutumu ve görüşleri açısından incelenmesi: Bir Meta-analiz Çalışması. *Uluslararası Türk Eğitim Bilimleri Dergisi (UTEB)*, Yıl 4, Sayı 7, Sayfa 119-130
- Kardaş, M.N. ve Öztürk, Y.(2015). Aktif öğrenme tekniklerinin Türkçe öğretiminde başarı, tutum ve uygulamalara yönelik öğrenci görüşleriyle ilişkisi: Bir meta-analiz çalışması. *International Journal of Languages' Education and Teaching UDES Özel Sayısı p. 1682-1692*
- Mackey, W. (1970). *The description of bilingualism, readings in the sociology of language*, The Hague, Mouton.
- Maden, S. (2014).*Türkçe öğretimi ve aktif öğrenme*, (2. Baskı), Giresun: Kirazofis Kitabevi,
- Maden, A. (2013). *Aktif öğrenme tekniklerinin ilköğretim 6. sınıf öğrencilerinin yazım ve noktalama kuralları başarısı ve derse karşı tutumlarına etkisi*. Yayımlanmış Yüksek Lisans Tezi, Atatürk Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Erzurum.
- Maden, S. (2011). Rol kartlarının konuşma eğitimindeki başarı ve tutum üzerine etkisi, *Çankırı Karatekin Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi 2(2): 23-38*
- Maden S. ve Durukan, E. (2010). İstasyon tekniğinin yaratıcı yazma becerisi kazandırmaya ve ders karşı turuma etkisi. *TÜBAR-XXVIII-/ss.300-312*
- Maden, S. (2010). Türkçe öğretiminde drama yönteminin gerekliliği. *TÜBAR, XXVII-/2, s.503-519*
- Mckinney, K. (2006). *Active learning*. Illinois State University, <http://www.ftst.edu/additional/tips/newActive.php> adresinden 24.06.2017 tarihinde alınmıştır
- MEB (Millî Eğitim Bakanlığı) (2006). *İlköğretim Türkçe dersi öğretim programı ve kılavuzu (6, 7, 8. Sınıflar)*. Ankara: Millî Eğitim Basımevi.
- Molali, N. (2005), *Romanya Türk toplulukları örneğinde iki dillilik*, Yayımlanmamış doktora tezi. Gazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- Morgil, İ., Yılmaz, A. ve Yörük, N. (2002). Fen eğitimde istasyonlarla ilgili bir uygulama. <http://www.fedu.metu.edu.tr/ufbmek-5/ozetler/d082.pdf>
- Rezzagil, M. (2010). *5-8 yaş iki dilli çocukların Türkçe artikülasyon özelliklerinin sesbilgisel (Fonolojik) süreçler açısından incelenmesi*. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara,
- Sauricki, J. L. (1989). Shall women vote? An active-learning curriculum unit for college student. *Dissertation Abstract International*, 50 (9), 139, (DA881).
- Susar Kırmızı, F. (2008). Türkçe öğretiminde yaratıcı drama yönteminin tutum ve okuduğunu anlama stratejileri üzerindeki etkisi. *Pamukkale Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi (1): 23*.

- Strauss, A., & Corbin, J. (1998). *Basics of qualitative research: Techniques and procedures for developing grounded theory (2nd ed.)*. Thousand Oaks, London, New Delhi: Sage Publications.
- Şahin, A., Kardaş M.N., Görmez E. (2017). Akvaryum tekniğinin iki dilli 7. sınıf öğrencilerinin Türkçe konuşma becerilerine etkisi. *International Journal of Language Academy Volume 5/3 Summer p. 366/390*
- Şahin, A., Aydın, G. (2009). [İlköğretim 6. sınıf öğrencilerinin Türkçe dersi dinleme becerisi farkındalıklarının belirlenmesine yönelik bir anket geliştirme](#). *The Journal of International Social Research*, 2(9), 454-464.
- Ün Açıkgöz, K. (1996). *Etkili öğrenme ve öğretme*. İzmir: Kanyılmaz Matbaası.
- Ün Açıkgöz, K. (2006). *Aktif öğrenme*. İzmir: Biliş Yayınları
- Yıldırım, A. & Şimşek, H. (1999). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri*. Ankara: Seçkin Yayınevi.
- Yılmaz, M.Y.(2014). İki dillilik olgusu ve Almanya'daki Türklerin iki dilli eğitim sorunu, *Turkish Studies - International Periodical For The Languages, Literature and History of Turkish or Turkic Volume 9/3 , p. 1641-1651*